

אין שוד מילכוד
אין יחיד ומיוחד

שולמה

פרוייקט ה'תשס"ג כסא ודארץ קדם רגלי אי יזה בית אשור תבנו לי ויא יזה מקום מנוחתי"

פרשת וארא
תשפ"א
גליון 232
נא לשמור על
קדושת הגליון

נא לא לעיין בו בשעת
התפילה וקריאת התורה

לעילוי נשמות
מורי ורבי יצחק ב"ר יעקב יגן
הרה"ק רבי חיים אבישלום ב"ר עזרא
מור"ר אבי ר' דוד שלום ב"ר שלמה רב
הרה"ק רבי משולם זושא ב"ר אהרן יוסף
רבי נפתלי ב"ר יצחק
הרה"ק יוסף מיאמפאלי ב"ר יחיאל מיכל
הרה"ק רבי שניאור זלמן ב"ר ברוך
הרה"ק רבי שמואל ב"ר אברהם
הרה"ק רבי משה מרדכי מלעלוב ב"ר
שמעון נתן נטע
הרה"ק רבי משה צבי ב"ר שמעון שלמה
הרה"ק רבי אברהם חיים ב"ר גדליה
הרה"ק רבי ישכר בער ב"ר אהרן אריה
הגאון רבי שמשון רפאל הירש ב"ר רפאל
הרה"ק רבי נפתלי ב"ר ישכר דוב בעריש
הרה"ק רבי נח שמואל ב"ר יהודה לייב
הרה"ק רבי משה יהושע לייב דיסקין ב"ר
בנימין
הרה"ק רבי ירחמיאל ישראל יצחק ב"ר
יחיאל
המקובל הרה"ק יצחק ב"ר זאב כדורי

פרפראות בדרך מוסר על פרשת השבוע

יוצא לאור ע"י עמותת "משנה שלמה" כל הזכויות שמורות

לקבלת גליון זה למייל שלהו בקשה ל- MISHNA.SHLEMA@gmail.com | לתרומות והקדשות ולהפצה 052-580-2345

"וידבר ה' אל משה ואל אהרן ויצום אל בני ישראל ואל פרעה מלך מצרים להוציא את בני ישראל מארץ מצרים"
"אלה ראשי בית אבתם בני ראובן בכר ישראל חנוף ופלוא חצרון וכרמי אלה משפחת ראובן" (ו', י"ג-י"ד)
רש"י - אלה ראשי בית אבתם. מתוך שהזקק ליחס שבטו של לוי עד משה ואהרן, בשביל משה ואהרן התחיל ליחסם דרך תולדותם מראובן

ולכאורה צריך לשאול מדוע הפסיק הכתוב באמצע המעשה של שליחת משה ואהרן אל פרעה וכן מה מקום הזכרת ייחוסם של משה ואהרן וכי אין אנו יודעים בני מי הם היו ומה עוד שהתורה היא מלשון הוראה אזי מה מלמדנו מקרא זה אלא ניתן לתרץ בס"ד כי בא הכתוב ללמדנו שלפני כל אירוע העובר על היהודי יזכיר זכות אבות ויתלה את ישועתו בזכותם שיהיו הם מליצי יושר לפני הקב"ה שיצליח ה' דרכו ולכן בתחילת הפרשה מוזכרים האבות הקדושים אברהם יצחק ויעקב זי"ע ועבשיו רגע לפני התחלת הגאולה מזכיר הכתוב את אבותיהם הקדושים של משה ואהרן שיעמדו לעזר בשמים שיצליחו במשימתם הגדולה ולכן שאלתו של רש"י אם היה

צריך להזכיר רק את האבות לבית לוי מדוע מתחיל מראובן אלא עפ"י הסברנו מובן גם תירוצו של רש"י שבאמת לא היה צריך להזכירם אלא שאגב שהיה צריך להזכיר את שבט לוי כדי להזכיר את הזכות אבות של משה ואהרן מתחיל הכתוב מראובן ועוד עפ"י תירוצו ניתן להסביר את המשך פירושו של רש"י שכותב "ובפסיקתא רבתי ראיתי לפי שקנטרם יעקב אביהם לשלשה שבטים הללו בשעת מותו, חזר הכתוב ויחסם כאן לבדם לומר שחשובים הם" היינו שכדי שגם שבט ראובן ושמעון יגאלו לאחר שיעקב קנטרם מזכיר הכתוב גם את אבות שבט ראובן ושמעון שיהיו מליצי יושר על בני שבטם שגם הם יזכו להיגאל יחד עם כלל שאר עם ישראל

"אלה ראשי בית אבתם בני ראובן בכר ישראל חנוף ופלוא חצרון וכרמי אלה משפחת ראובן" (ו', י"ג-י"ד)
במעשה שמשון וכן הפלאה הוא לשון נזירות היינו שיכול הוא להזיר את הילד מכל דבר המזיק אך לא ימנע מהילד דברים בלי שנותן לו תחליף ראוי הנמצא בגדר ההלכה והמוסר שזוהו חצרון רמז לחצר פתוחה המוקפת גדר שהוא מקום המשתמר ואז יזכה לברמי היינו ששם ישראל המשול לכרם יקרא על הילד כמו שנאמר (ישעיהו ה', א') כרם היה לידידי בקרן בן שמן ויזכו אביו ואמו לקצור ממנו פירות טובים ומשובחים שכל הרואה אותם מתפאר לומר זה בא ממשפחה של בני תורה בחינת משפחת ראובן משפחה של בני תורה

"והפליתי ביום ההוא את ארץ גשן אשר עמדי עמדי עליה לבלתי היות שם ערב למען תדע כי אני יהוה בקרב הארץ" (ח, יח)
רש"י - למען תדע כי אני ה' בקרב הארץ. אף על פי ששכינתי בשמים גזרתי מתקימת בתחתונים שהאמין בה' בהיותו על הארץ וקיים את מצוותיו זוכה עכשיו לכבוד הראוי לו וכן ניתן לראות לכך רמז בדברי רש"י הקדוש אף על פי ששכינתי בשמים גזרתי מתקימת בתחתונים דהיינו ע"י אותם אלו שהם ענווים בעולם הזה ואנשים מתייחסים אליהם כתחתונים בלי הכבוד הראוי למעמדם האמיתי הם יזכו לעתיד לבוא לקבל שכר רב על פועלם בעולם הזה כמובא לעיל ראיתי תחתונים למעלה ועליונים למטה

משנת הצדיק - הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זצוק"ל זי"ע - ב' שבט (שישי)
אחיו של רבי אלימלך מליזנסק ותלמידו של המגיד ממזריטש זי"ע ממייסדי תנועת החסידות. אבי שושלת חסידות אניפולי נולד לרבי אלעזר ליפמן, עשיר ובעל קרקעות. בצעירותו נהג רבי זושא לצאת עם אחיו, הרב אלימלך, למסעות נדודים ("גלות"). על פי המנהג, היו "גולים" יוצאים בלי כסף ובלי אוכל למשך זמן רב. עוד נהגו שלא לישון באותו מקום יותר מלילה אחד. במסעותיהם פגשו האחים את המגיד ממזריטש, והיו לתלמידיו המובהקים. רבי זושא היה לסמל של תמימות, ענוה וטוב לב הוא נהג לדבר על עצמו בגוף שלישי, "זושא אומר". נימק זאת בכך שרק הקב"ה יכול לומר אני כלשון הדיבר הראשון מעשרת הדיברות "אנוכי ה' אלוקיך" נודע כמי שהחזיר אלפים בתשובה על ידי שהוכיח אותם בצורה מתחכמת, כאשר היה מתוודה בכיכול על חטאיו

שלו ליד אדם שבאמת חטא אותם חטאים, ובעקבות כך היו בני שיחו חוזרים בתשובה. נודע באהבת ישראל שלו ופעל רבות לפדיון שבויים חיבר את הספרים מנורת הזהב ובוצינא קדישא

מסופר כי בעל התניא שקיבל ממנו הסכמה על ספרו, אמר עליו "עבודתו הייתה ביראה עילאה כל כך, עד שגם בהיכל היראה הייתה יראתו לפלא. ידועה אמרתו המפורסמת שאם יאמרו לי בעולם האמת, וזשא, למה לא היית כמו משה רבנו לא אתיירא כלל, וכי אפשר לדמות אותי למשה רבנו וכן אם יאמרו לי למה לא היית כמו התנא הקדוש רבי עקיבא לא יהיה איכפת לי כלום, מי אני ומי רבי עקיבא ממה אני כן מתיירא, כשיאמרו לי וזשא, למה לא היית וזשא הרי וזשא יכולת להיות, אז למה לא היית

עוד מסופר כי כאשר לא הבין עניין כלשהו בלימודו היה בוכה ואומר וזשא אינו יודע את פירוש העניין עד שהיה נירדם. ובעל אותה הלכה או אליהו הנביא היו מתגלים אליו, מגלים לו את פירוש העניין והיה מקיץ משנתו. על כן כונה בשם "למדן אמיתי" שהיה יודע את הפירוש של כל עניין לאמתו.

עני מרוד היה רבי וזשא מאניפולי, אך כאשר אשתו ביקשה ממנו שוב ושוב לתפור שמלה חדשה הוא הבין לליבה. אט אט קיבץ פרוטה פרוטה וכשהצטבר בידו הסכום הרצוי מיהר לרכוש יריעת בד משובחת. הנה לך הגיש את הבד לאשתו, כעת תוכלי לגשת אל החייט ולתפור לך שמלה חדשה לשביעות רצונך.

חלפו רק כמה ימים כשרבי וזשא הבחין שפניה של אשתו שוב עצובות. "מה אירע" התעניין, הלא כבר תפרת לעצמך שמלה חדשה איזו שמלה השיבה האישה. אין לי כל שמלה רבי וזשא לא הבין. הלא כמו ידיו הוא העניק את פיסת הבד לאשתו כששאלה לפשר הדבר, סיפרה לו כשבאתי אל החייט לקבל את השמלה המוכנה שמעתי אותו נאנח עמוקות. התענייני לדעת מה אירע והוא סיפר לי שלפני זמן לא רב אירס את בתו, וכאשר חתנה ראה את השמלה החדשה חשב

שהיא מיועדת לכלתו. סיפרתי לו שהשמלה לא מיועדת לה אלא לך אמר לי החייט, והוא כעס מאוד אבל מה אוכל לעשות בכיסי אין ולו פרוטה שחוקה כדי לרכוש בד לשמלה חדשה עבור בת, לכבוד החתונה. לא חשבתי פעמיים סיימה הרבנית את סיפוריה. לקחתי את השמלה והענקתי אותה במתנה לחייט כדי שיוכל לחגוג את חתונת בתו בלב שקט. היה זה מעשה אצילי מצידך הגיב רבי וזשא. אך האם שילמת לחייט את התשלום המגיע לו עבור עבודתו תשלום עבור עבודתו נזעקה האישה. הלא נתתי במתנה את השמלה ולא קיבלתי ממנו מאומה. נכון, אך החייט עבד קשה במשך השבוע עבורך כדי שיוכל להתפרנס. בכליון עיניים הוא חיכה לסוף השבוע כדי שיוכל לקבל את שכרו ולהביא לחם לביתו האם הוא אשם בכך שהחלטת להעניק את השמלה במתנה לבתו הכלה. הרבנית לא התמהמהה ומיהרה להשיג סכום כסף עמו שילמה לחייט את שכר

עוד ידוע ומפורסם הסיפור שבזמן גלות האחים הקדושים הודמנו יום אחד לבית מרוח שבו התהוללו באותו זמן כמה שיכורים גויים האחים הקדושים לא שתו ליבם אליהם והחלו מתכוננים לשינה מאחורי התנור או אז הבחינו בהם השיכורים ומשכו את ר' וזשא כדי שירקוד לפניהם לשם שעשוע לאחר שעה ארוכה של ריקודים שחררו הם את ר' וזשא לנפשו אולם לאחר זמן קצר שוב משכו את ר' וזשא אשר באותו זמן ישן רחוק מהתנור לקפץ לפניהם בשנית ושוב לאחר שקפץ וריקד לפניהם זמן מרובה מאד שחררו אותו לחזור לשכב או אז אמר לו אחיו ר' מילך, וזשא אחי הנה רקדת לפניהם הרבה בוא ונתחלף שאם יגיעו הם בשנית יתפסו הם אותי ולא אותך הסכים רבי וזשא לבקשת אחיו הדגול אולם כאשר הגיעו השיכורים בשלישית אמרו הם לעצמם הנה זה ששוכב רחוק מהתנור רקד לפנינו מספיק בואו וניקח עכשיו את חברו השוכב צמוד לתנור ומזה למדו האחים הקדושים כי אין עצה ואין תבונה כנגד ה' ולא משנה איזה תחבולות יעשה היהודי להינצל לא יוכל להימלט אא"כ נגור בשמים

דובב שפתי ישנים - ליקוטים מספרים שפחות מוכרים

שער בת רבים - הרה"ק רבי חיים אריה ליב ב"ר יוסף זצוק"ל ז"ע

"וידבר משה לפני ה' לאמר הן בני ישראל לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה ואני ערל שפתיים" (ו', י"ב)

עפ"י דינא דגמרא (מגילה כ"א, ע"ב) שאין שנים קורין בתורה כאחד משום דתרי קלי לא משתמעו אבל בהלל ומגילה קורין כאחד אגב דחביבא יהי דעתיה ושמעו והנה הנלעג לשון דבריו אינם מובנים כל כך, אך אם דבריו חביבים להשומע נותן דעתו ושומע לא כן המדבר בלשון מבואר היטב אז הכל מבינים דבריו וז"ש וידבר משה כן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה משום שהוא ערל שפתיים וא"ת הלא בחביבא נותנים דעתם ושומעים לז"א מקוצר רוח (יר' כי השומע דבר חדש מחברו צריך ליישב א"ע ולדקדק אם נכונים דבריו אבל הם לא היה להם פנאי ושעת הכושר ליישב א"ע) ומעבודה קשה לכן לא היה חביב עליהם וז"ש משה לה' הן בני ישראל שזהו לטובתן לא שמעו אלי ואיך ישמעני פרעה שזהו לרעתו ואני ערל שפתיים וצריך אני לדבר עם אהרן והוא תרי קלי (ילקוט הלוי ופנים יפות וישמח משה)

"ויאמר ה' אל משה אמור אל אהרן נטה את משך והך את עפר הארץ והיה לכם בכל ארץ מצרים" (ח', י"ב)

טעם למה הביא ה' מכת כנים על מצרים אחר מכת דם וצפרדע י"ל דאחז"ל (גטין נ"ו ע"ב) בטיטוס הרשע אחר ששרף בית המקדש וחירף וגידף ואמר איה אלהימו וגו' כשחזר למדינתו בספינה עמד עליו נחשול שבים לטובעו אמר כמדומה אני שאין כחו וגבורתו אלא במים דור המבול המית במים וכן דור אנוש פרעה ומצרים וסיטרא אם גיבור הוא יבא ליבשה וילחם עמי יצתה בת קול ואמרה רשע בן רשע בריה קלה יש לי בעולמי ויתוש שמה עלה ליבשה ותלחם עמה עלה ליבשה בא יתוש ונכנס בחוטמו וניקר במוחו עד שמת כן פרעה חירף וגידף מי ה' אשר אשמע בקולו והענישו ה' במכה ראשונה במכת דם וצפרדע כי הצפרדעים באו מהמים ומ"מ לא נכנע פרעה ואמר ג"כ כמ"ש טיטוס שאין כוחו יתברך אלא במים וא"ל ה' אותה תשובה שהשיב לטיטוס בריה קלה יש לי ביבשה והיינו הכנים ותלחם עמהם לכן מיד אחר מכת דם וצפרדע שהיו מהמים הכהו במכת כנים מהיבשה עד שהודה ואמר אצבע אלקים היא (ראשית בכורים ול"ר)

"והחטה והפסמת לא נפו פי אפילת הנה" (ט', ל"ב)

כי יראת העונש אינו אלא בעוד יש לו איזה דבר שמפחד ממנו כמו מי שיש לו עשירות או בנים הוא מפחד פן יעני או בניו ימותו ח"ו אבל העני וחסר בנים הוא אינו מפחד מה' כי מה יעשה לו אחר שהוא בלא זה חסר כל טוב וכל ימי עני רעים וז"ש משה לפרעה יודע אני כי עדיין לא תיראו מה' לפי שהפשתה והשעורה כבר נכתה אבל דע כי החטה והכוסמת עדיין לא נכו לכן הרי צריכים אתם לירא מה' פן יכה עוד את הנשאר והיינו על ידי הארבה שאכל את כל אשר השאיר הברד (יד יוסף והתו"ה)

סגולה לפרנסה - דבקות בצדיקים האמתיים

"וידבר משה בן אל בני ישראל ולא שמעו אל משה מקצת רוח ומעבדה קשה" (ו', ט')

הכבדים מדי ולא זה ולא זה טובים כי צריך לתפוס במרכז הכובד של התורה והמצוות ואז הכל נעשה בקלילות כי התורה תורת חיים והאדם בא לזה העולם להתענג על ה' כדברי המסילת ישרים ולא ח"ו להתענות בהם ולכן העצה היא ללכת לקבל יעוץ מרב אמיתי שיריך את האדם את הדרך אשר ילך וכיצד יחזור בתשובה בנקל וכן הדברים אמורים לאדם שכבר שומר תורה ומצוות שרוצה להתקדם בעבודת ה' י"לך לצדיק האמת החי בתוכנו כדי שיריכו במה הוא צריך להתקדם ולהשתפר עכשיו ואת מה כדי להניח לאח"כ וע"י כך יזכה האדם להתעלות בבטחה בעבודת ה' ובשמחה גדולה שהיא מקור הברכה והשפע ויזכה האדם לברכה והצלחה הן בעולם הזה והן בבא אכ"ר